

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 138
van **GRETE REMEN**
datum: 22 februari 2019

aan **LYDIA PEETERS**
VLAAMS MINISTER VAN BEGROTING, FINANCIËN EN ENERGIE

Vlaamse overheid - Betalingstermijn facturen

Eind 2017 bleek uit een studie van Graydon en UNIZO dat het betaalgedrag van Belgische bedrijven onderling en van de overheid naar bedrijven rampzalig te noemen was. Dat beeld werd versterkt toen eind vorig jaar de betalingsindex van Graydon uitwees dat bedrijven hun facturen het traagst betalen sinds 2013.

De meest recente cijfers uit 2018 leggen de problematiek opnieuw bloot: acht op de tien ondernemers worden geconfronteerd met laattijdige betalingen en meer dan 10 procent van de facturen wordt zelfs later dan 90 dagen of gewoon niet betaald. Graydon spreekt in het derde trimester van 2018 over het slechtste trimester in de afgelopen vier jaar als we kijken naar de betalingsindex. Ze concluderen dat 2018 een duidelijke neerwaartse tendens vertoont inzake correct betaalgedrag.

Die laattijdige betalingen kosten onze bedrijven liefst 10 miljard euro per jaar en leiden zo tot liquiditeitsproblemen, die op hun beurt nefaste gevolgen hebben voor de winst en de werkgelegenheid.

De overheid heeft in deze situatie veel boter op het hoofd. Gemiddeld genomen betalen onze overheden amper 40% van hun facturen op tijd. Zo werd in 2017 slechts 39 procent van de aan de Vlaamse overheid gerichte facturen op tijd betaald. Meer dan de helft van de facturen werd pas drie maanden na datum betaald. Ook de gemeenten vertoonden een vrij lakse betaalcultuur. In het derde kwartaal van 2017 werd 10 procent van de facturen meer dan 90 dagen te laat betaald. Zo blijkt althans uit de eerder vermelde studie van Graydon en UNIZO.

Als we de meest recente cijfers bekijken, hebben we geen reden tot juichen: hoewel er in de eerste jaarhelft van 2018 een positieve trend was inzake het betaalgedrag van de Vlaamse overheid, kon die trend zich niet doorzetten in de tweede jaarhelft van 2018. In het derde trimester van 2018 werd 57 procent van de facturen tijdig betaald. 25 procent werd dan weer later dan 90 dagen na datum betaald. In het vierde trimester werd slechts 48 procent van de facturen tijdig betaald. Opnieuw werd 18 procent pas na 90 dagen betaald.

UNIZO Limburg wil daarom dat de overheid structurele maatregelen neemt en het goede voorbeeld geeft. UNIZO stelt voor om de betalingstermijn nooit langer dan 30 dagen, inclusief verificatie, te laten bedragen. Iedereen gelijk voor de wet dus. Ook het invoeren van automatische verwijlrenten is voor UNIZO een mogelijke maatregel om de problematiek aan te pakken.

In de plenaire vergadering van 20 februari 2019 gaf minister-president Geert Bourgeois aan dat hij het versoepelen van de verificatietermijn voor gestandaardiseerde leveringen (pennen, koffie,...) bespreekbaar vindt.

1. Hoe evalueert de minister de gegevens van UNIZO en Graydon omtrent het betaalgedrag van de overheid?
2. Onderschrijft de minister de mening van minister-president Geert Bourgeois inzake de versoepeling van de verificatietermijn voor gestandaardiseerde leveringen?
3. In een eerdere vraag om uitleg (nr. 920) omtrent deze problematiek vroeg ik op 30 januari 2018 aan toenmalig minister Tommelein of het mogelijk was om de betaalcorrectheid van de Vlaamse lokale besturen en overheidsdiensten semestrieel te publiceren. De minister stemde in: "Op uw vraag over de rapportering van het betaalgedrag kan ik ingaan. Het is geen probleem hierover op een correcte wijze te rapporteren. Ik kan dit ter beschikking stellen van het Vlaams Parlement."

Zijn deze gegevens reeds beschikbaar? Hoe evalueren deze gegevens de betaalhygiëne van de Vlaamse overheid in 2018 ten opzichte van 2017?

4. Recentelijk lanceerde de minister een voorstel om de facturen van bedrijven aan de overheid tot 20 dagen voor de vervaldag te betalen. Zo wil zij de betalingstermijn die nu officieel 30 dagen bedraagt na de ontvangst van de factuur, en wordt uitgebreid met 30 dagen om de factuur te verifiëren, verkorten. Toch zou de factuur dan nog altijd 10 dagen te laat worden betaald ten opzichte van de normale gang van zaken.

Lijkt een gelijkschakeling van de betalingstermijnen volgens de minister geen effectievere oplossing om de betaalcultuur te bevorderen?

5. Acht de minister het wenselijk dat, gezien de noodkreten van werkgeversorganisaties en de veelzeggende cijfers over het betaalgedrag van de overheid, er bijkomende maatregelen worden genomen ter bevordering van de betaalhygiëne tussen bedrijven onderling en tussen bedrijven en de overheid? Aan welke maatregelen denkt de minister?

ANTWOORD

op vraag nr. 138 van 22 februari 2019

van **GRETE REMEN**

1. In mijn antwoord op vraag 62 van 10 januari 2019 van de heer Peter van Rompuy werd reeds aangegeven dat de evolutie van het betaalgedrag 2018 via een mededeling aan de Vlaamse regering zou worden voorgesteld. Het betaalgedrag 2018 van de rechtspersoon Vlaamse Gemeenschap is ondertussen raadpleegbaar op <https://fin.vlaanderen.be/betaalindicatoren>.

Kort samengevat blijkt hierbij het volgende: In 2017 werd ruim driekwart van de facturen (77,04 procent) wettelijk op tijd betaald. In 2018 steeg dat aantal naar vier vijfde (81,13 procent). Die toename heeft rechtstreeks te maken met het stijgend aantal elektronische facturen, waarbij 85,34% binnen de wettelijke betaaltermijn wordt betaald.

Deze cijfers wijken m.a.w. sterk af van de cijfers van Graydon en UNIZO.

Hiervoor zijn er meerdere redenen die we kunnen vermelden:

UNIZO en Graydon werken vooreerst met partiële gegevens op basis van een bevraging van leveranciers. De gegevens in de rapportering betaalgedrag maken een volledige analyse van alle leveranciers van de rechtspersoon Vlaamse Gemeenschap mogelijk en geven bijgevolg een vollediger beeld.

Daarnaast is het ook zo dat de wettelijke vervalddag standaard 30 dagen na de ontvangst van de factuur valt. De ontvangst van de factuur is meestal niet gelijk aan de leveringsdatum of de factuurdatum die de leverancier op zijn factuur plaatst:

Zo is er enerzijds het gegeven van de noodzakelijke verificatietermijn (die in het bestek van een overheidsopdracht is opgenomen).

Anderzijds kunnen er ook nog praktische vertragingen zijn, zoals vertraging in de postbedeling, het periodiek doorsturen van facturen door de leverancier, ...

Laatstgenoemde problematiek stelt zich het minst bij E-facturatie (in tegenstelling tot manuele en ingescande facturen). E-facturatie vereenvoudigt de verwerking aanzienlijk. Logisch dat die facturen dan ook niet alleen wettelijk gezien tijdsiger worden betaald, maar ook in de perceptie van de leverancier sneller zullen betaald zijn (zie ook deelvraag 4).

2. De betaaltermijn binnen de Vlaamse gemeenschap is standaard 30 dagen na ontvangst van de factuur. De verificatietermijn ligt steeds voor het moment van ontvangst van de factuur. Het idee van de minister-president inzake de versoepeling van de verificatietermijn voor gestandaardiseerde leveringen is een piste die verder kan onderzocht worden.

Het lijkt me evenwel moeilijk om voor elke opdracht in regelgeving af te bakenen wat onder 'gestandaardiseerd' kan vallen. Het lijkt me bijgevolg zinnvoller om het inkorten van een verificatietermijn over te laten aan de inschatting van de opdrachtgever. De verkorte verificatietermijn kan namelijk nu ook reeds toegepast worden op basis van wat de opdrachtgever zelf meegeeft in zijn bestek:

Als bv. de opdrachtgever akkoord gaat met een ondertekening van de leveringsbon door de ontvanger is er de facto een akkoord van de opdrachtgever bij ondertekening en is de verificatietermijn achter de rug.

Indien de interne sensibilisering hieromtrent geen verbetering oplevert, kan op termijn eventueel wel overwogen worden om een omzendbrief op te stellen die een inhoudelijk toetsingskader aanreikt voor een eventuele verkorting van de verificatietermijn.

3. Er wordt sinds vorig jaar systematisch gerapporteerd over het betaalgedrag van de rechtspersoon Vlaamse gemeenschap (zie deelantwoord 1).
Zoals in dit deelantwoord 1 weergegeven, is het betaalgedrag in 2018 alleszins verbeterd. Voor wat betreft de openbare besturen lijkt me dit een bevoegdheid van de minister bevoegd voor bestuurszaken.
4. De wet van 22 november 2013 tot wijziging van de wet van 2 augustus 2002 betreffende de bestrijding van de betalingsachterstand bij handelstransacties, zorgde reeds voor een gelijkschakeling van de betalingstermijnen voor handelstransacties tussen bedrijven onderling en tussen bedrijven en overheidsinstanties. Hierin wordt met twee periodes gewerkt. Een verificatieperiode van 30 dagen waarin de ontvangst van goederen of prestaties wordt geverifieerd en een betaaltermijn van 30 dagen na ontvangst van factuur.

Het is dus verkeerd om aan te geven dat de betalingstermijn die nu officieel 30 dagen bedraagt na de ontvangst van de factuur, standaard wordt uitgebreid met 30 dagen om de factuur te verifiëren. Zoals in deelvraag 2 gesteld, bevindt de - in het bestek overeengekomen - verificatietermijn zich namelijk vóór de ontvangstdatum van de factuur.

De beslissing om facturen tot 20 dagen voor de vervaldag te betalen, is dus weldegelijk een concrete versnelling ten opzichte van de normale/wettelijke gang van zaken.

Het voordeel van de beslissing om afgewerkte dossiers tot 20 dagen voor de vervaldag, of m.a.w. sneller, te betalen zorgt er concreet voor dat:

- Het gros van de actueel tijdig behandelde dossiers direct na behandeling (of zeer kort erna) wordt uitbetaald. Bij de tijdig betaalde facturen duurt het namelijk gemiddeld 13,83 dagen om een dossier af te handelen.
Gelet op het tot op heden gevoerde beleid om de betaling tot de vervaldag uit te stellen, gaf aanleiding tot een gemiddelde "wachttijd" voor effectieve betaling van 30 min 13,83 ofwel 16,17 dagen.
- Bijkomend voordeel is het feit dat de verwachtingen van de leveranciers qua betaalmoment nu ook veelal effectief zullen worden ingelost (of zelfs de verwachtingen zullen overtreffen): Zoals ook in deelvraag 1 uitgelegd, is het momenteel namelijk zo dat de (officiële of wettelijke) vervaldatum op een latere dag valt dan hetgeen op de factuur is vermeld. Dit creëert de perceptie van wanbetaling, ondanks het feit dat de overheid tot op heden veelal wettelijk in orde was.

Met de huidige werkwijze gaan we ervan uit dat in de perceptie van de leverancier maximaal 56,17% van de facturen tijdig werd betaald in 2018. (Merk trouwens op dat dit % ongeveer overeenkomt met het gemiddeld % aan correct betaalde facturen zoals weergegeven in het rapport van Graydon.)

Met de beslissing om sneller te betalen, gaan we ervan uit dat we dit % kunnen opdrijven tot minstens 68,77%.

Bij elektronische facturatie loopt dit % op tot minstens 77,5%.

Indien een entiteit ook nog eens tijdig een inkooporder heeft aangemaakt kan dit nog verder oplopen tot 79,5%, ofwel bijna 80%.

Goed presterende entiteiten - met een snelle verwerking van hun facturen - zullen door deze maatregel dus ook een positieve feedback kunnen krijgen van hun leveranciers. Dit kan de verdere klant-leveranciersrelatie dan ook verder verbeteren.

- De keuze om de facturen tot 20 dagen voor de vervaldag te betalen, zou dan ook in de komende periode tot een substantiële verbetering van toekomstige statistieken van Graydon moeten leiden.
5. Voor het antwoord op deze deelvraag kan vooreerst verwezen worden naar de elementen die reeds in vorige deelvragen werden aangehaald: Verder stimuleren van E-facturatie, beperken van de verificatietermijn, semesteriële rapportage van het betaalgedrag, ...

Verder zal ingezet worden op opleiding, begeleiding en sensibilisering bij het gebruik van de voorziene processen, met het oog op het beperken van de verificatietermijn en een snelle en correcte afhandeling van de factuur.

Door de uitrol van de – verplichte – elektronische facturatie bij de overheid, kan ook verwacht worden dat dit ook positieve “spill-over” effecten genereert voor het betaalgedrag tussen bedrijven onderling. Dit omwille van het feit dat de IT-matige ondersteuning toch aanwezig is, boekhouddiensten vertrouwd geraken met het gegeven, ...